

Srečanje.

Souvenir. Spisal Karol Dolenc.

Bilo je neke sobote predpoludne sredi oktobra meseca
Vračal sem se s potovanja. Na znani južnoštajarski postaji sem moral izstopiti ter čakati na drug vlak.

Hladno je bilo.

Pasažirji, ki so čakali kakor jaz zveze — na kolodvoru se križajo tri proge — so bili večinoma ali v topli restavraciji ali v čakalnici. Bili so sami navadni obrazi ter me niso nikakor zanimali, ali mi celó imponirali.

V čakalnici sem odložil prtljago ter si površno ogledal potnike, v restavraciji sem izpil čašo piva in šel sem na peron.

Skoro zeblo me je. Zapel sem si svršnik ter si ogrnil čez še havelok.

Vreme jé bilo dolgočasno, uprav jesensko. Naletoval je droben, gost dež ter močil strehe vagonov, ki so stali v postaji. Drobne, goste kapljice so enakomerno in enozvočno škrabetale ob šipe peronske strehe. Pred restavracijo I. in II. razreda je bila šipa v oknu strehe počena. Skoz rozpoklino je polzela deževnica, in od hipa do hipa je kapnila debela kaplja na peronska tla . . .

Dolgočasil sem se. Da bi si olajšal čakanje, sem se silil z zanimanjem gledati delavce, kako so prerivali vozove. Bral sem patentična naznanila na zidu, ogledoval si reklamske fotografije različnih kopelj in letovišč. A vse to me ni zanimalo. Vse to sem videl že često in često ob istem zidu, na istem mestu. . .

Asistent Potočnik — nekdanj je bil v zavodu eno leto pred menoj — vitek, mlad mož, prijetnega obraza in majhnih brkic, je prišel iz pisarne naravnost proti meni.

Na lašno se je dotaknil z dolgimi prsti rdeče kape ter me začel izpraševati, od kod in kam. Oživela sva oba in govor nama je tekel neprisiljeno in prijetno . . .

Bila sva še v živem in zanimivem razgovoru, ko zažvižga vlak.

»Sluga! Srečno pot!« mi je klical prijatelj, stiskajoč mi roko.

»Z Bogom!«

Šel je sprejet vlaka. Jaz pa sem ostal še na peronu. Vlak, s katerim sem mislil odriniti, je imel priti še le v kakih osmih minutah.

Malomarno sem spet stopal po peronu, motreč izstopajoče pasažirje. . .

Hipoma sem obstal. Srce mi je nemirno zadrželo, v žilah mi je burneje zaplala kri ter mi z močnim, vročim navalom silila h glavi.

Iz kupeja II. razreda je stopila dama kakih petinštiridesetih let, za njo pa vitko, približno devetnajstletno dekle, oblečeno napol poletno napol zimsko. Obraz — ovalen, pravilen in nežen — je bil nekoliko blede. S to bledestjo je bila v krasnem kontrastu češnjeva rdečica mehkih ust in ogljena črnina svilnih obrvi, ki so se v krasnih polkrogih bočile nad velikimi, sanjavo zročimi očmi. Nos je bil malce zakrivljen. A to ni kazilo lepote obraza; baš nasprotno, dajalo mu je nekaj antikega, grškega ter je vtiskalo celi fiziognomiji značaj odločnosti in energije . . .

Potniki so hitro izginjali v restavracije in čakalnice. Le pred restavracijo III. razreda je par italijanskih delavcev, vračajočih se v domovino, zasedlo pripravljene klopi.

Starejša dama — mati mlade deve — je tudi izginila v postajo. Šla je najbrž po vozne listke za drugo progo.

Gospodičina je stala sama ob nizki, železni ograji med peronom za II. in III. razred.

Mene ni opazila. Zrla je v nasprotno stran. Pričakovala je pač matere.

Polagoma, z utripajočim srcem sem se ji bližal.

»Anka!«

Tiho sem izgovoril njeno ime. Iznenadena je okrenila glavo v to stran.

Zadržela je. Spoznala me je.

Rdeče ustnice so ji vstrepetavale. Fino, skoro prozorno lice ji je za hip še bolj obledelo. Potem pa ga je zalil tok krvi, da je bila rdeča še po mehkem vratu dol do visoko zapete obleke. Veka so se ji za trenutek razširila. Gledala me je z velikimi, plamtečimi očmi. A kaj so te oči značile ljubezen ali sovraštvo, hrepenenje ali pa željo po maščevanju, tega nisem mogel uganiti. Bile so globoke in zagonetne kakor temno planinsko jezero . . .

Počasi so se ji dolge svilne trepalnice spet zakapljale. In ne da bi spregovorila besedico, je stopila za korak nazaj . . .

Nepremično, s sladkim užitkom sem zrl v krasni njen obraz. Videl sem, kako se ji nemirno dvigajo prsi, spoznal sem, da se bori sama s seboj — in razpaljen od silo zatrte, a z elementarno močjo spet oživele ljubezni in vroče strasti sem zašepetal še enkrat — drhteče in proseče:

»Anka!«

Nervozno je dvignila majhno, orokavičeno roko — kakor bi se me hotela na ta način obraniti. Nosnice so ji od razburjenosti podrtavale. Dolge, mehke trepalnice so se ji spet za hip dvignile in iz črnih, nikakor več sanjavo zročih oči me je zadel pogled, da sem zatrepetal. To je bil uničujoč blisk. In v njem je bilo celo morje očitanj in bridkih obtožb; iz tega pogleda je navalilo náme vse ono gorjé, katero sem ji nabremenil jaz, vse ono trpljenje, ki sem ji ga zakrivil jaz. Leden in vendar tako paleč, žalosten, a zajedno skoro sovražen je bil ta pogled. In niti najmanjši žarek ni šinil iz njega v mojo dušo, niti iskrice upanja ni vrgel v moje drhteče, koprneče srce . . .

Povesil sem pogled. Ona pa je zašepetala s stisnjenim, skoro sikajočim glasom:

»Najina ljubezen je mrtva!«

In kakor bi se me bala, je planila mimo mene. Šum njene obleke mi je kakor vihar udarjal ob razburjene možgane . . .

Dvignil sem oči ter zrl za njo. Z elastičnimi, hitrimi koraki je hitela nasproti materi, ki je ravnokar prišla spet na peron . . .

Meni pa so se šibila kolena od razburjenosti. Tresel sem se kakor v mrzlici. Moral sem se oprijeti ograje ter se opirati ob njo.

Moj pogled pa se je vpiral kakor pogled pleneče zveri za Anko, kakor bi hotel z očmi požreti, vpepeliti, uničiti to stasilo, klasično telo — — —

Vlak je zažvižgal.

Z naporom sem se toliko ojačil, da sem stopil v čakalnico po prtljago.

Mehanično, napol nezavesten, kakor bolan ali pijan sem vstopil.

Vlak je spet zažvižgal ter se začel polagoma gibati.

Skoz okno nisem pogledal — Čemu? »Saj je najina ljubezen mrtva!« . . .

Ob steklo okna je tiho udarjal dež. Vlak je enakomerno drdraje hitel svojo pot.

Utrujen sem se naslonil na blazine v kot kupeja. Zamislil sem se . . .

Zamislil sem se v oni dan pred par leti, ko sem jo prvič videl ob priliki neke veselice na deželi.

Spominjal sem se, kako sem se proti večeru šetal po bližnjem gozdu. V neki dolinici je stal ob kraju gozda star, že napol podrt mlin. In tamkaj pri jezu je stala ona ter zamišljeno zrla v čisto, kristalno vodo. Ko sem stopil na golino, se je okrenila ter me zapazila. Nazaj torej nisem mogel in tudi nisem — želel.

Ne vem, kako je prišlo — a hipoma sem jo z močnimi rokami pritisnil ná-se.

In ni se branila. Zardeli obraz se je skrival ob mojo ramo, in njeni mehki lasci so mi božali vroče lice. Potem pa ...

Toda čemu ti spomini! — To vse je bila neumnost, bil je greh, ker jaz ne bi smel več ljubiti!

Toda! — Bil sem človek, slab človek. Ona pa me je ljubila! —

Drugi dan sva se morala ločiti. Videla se od tedaj nisva več.

A ljubila sva se. Vsaj pisala sva si tako. In pisala sva si često!

Par mesecev je preteklo v tem snu.

A zvedeli so o najini tajni. In prisiljen od usodnih moči, ki so bile močnejše nego jaz, sem ji nekega dne vrnil pisma ter jo prosil, naj ne piše več, ker je — »najina ljubezen mrtva!«

Ha ... ha ... dete moje, ni bila mrtva! A veš li, kaj pomeni besedica: »M o r a š!« Veš dete moje, kaj se pravi, zatajiti samega sebe in vse svoje mišljenje in vse čutenje in vse hrepenenje, ker drugi tako hočejo, ker nas sicer pahnejo brez milosti in brez pomoči v življenja razburkano morje, kakor vrže mornar ničvredni, nerabni zamašek od steklenice žganja v morja širno vodovje, kjer blodi izgubljen — nezmožna igrača svojevoljnim valovom ...

Anka ... Anka! — Čemu danes te besede!

Jaz sem nedolžen, jaz sem brez krivde ... Toda ... tudi ti si nedolžna, tudi ti si brez krivde — —

Danes sva se srečala drugič v življenju — nemara zadnjikrat.

A bodi! —

Stisnil sem se tesneje v kot.

Prisluškaval sem škrebjanju dežja ob okno. Bilo je, kakor bi sinica trkala s svojim majhnim kljunčkom ob okno, češ, odprite mi?!

Prisluškaval sem enakomernemu, otlemu drdranju vlaka. In bilo mi je, kakor bi mi zvenel iz njega v užaljeno dušo enozvočni, brezsrčni refrên:

»Najina ljubezen je mrtva ... mrtva ... mrtva!«

In čutil sem, kako mi je v prsih polagoma kamenelo nekdam mehko, čuteče srce ...

